ROYAUME DE BELGIQUE

KONINKRIJK BELGIE

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre de la Justice, le 1er août 1997, d'une demande d'avis sur un avant-projet de loi "modifiant le Code judiciaire en matière de conclusions de synthèse", a donné le 12 novembre 1997 l'avis suivant :

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 1 augustus 1997 door de Minister van Justitie verzocht hem van advies te dienen over een voorontwerp van wet "tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de syntheseconclusie", heeft op 12 november 1997 het volgende advies gegeven :

Observation générale

L’article 780 du Code judiciaire en projet prévoit une sanction lorsqu’une des parties a omis de déposer ses conclusions de synthèse dans le délai prévu à l’article 748bis du même code en projet.

Il pourrait se concevoir qu’avant l’audience et dans un délai précis, les parties soient tenues d’informer le juge de ce qu’elles comptent critiquer certains moyens invoqués dans les conclusions de synthèse. En cas de non-respect de ce délai, les parties ne seraient plus en mesure, au jour de l’audience, de contester les conclusions de synthèse.

L’objectif poursuivi par le projet, à savoir permettre au juge d’examiner plus facilement et rapidement les conclusions des parties, risque d’être mis à mal si l’on ne restreint pas les possibilités de celles-ci de critiquer les conclusions de synthèse; un nouveau débat pourrait naître à cette occasion, le juge serait alors tenu de prendre en considération l’ensemble des conclusions afin de vérifier si les critiques alléguées sont avérées.

Il y a lieu de compléter le projet en prévoyant un texte permettant que les conclusions de synthèse ne conduisent à des procédures dilatoires.

Examen du projet

Arrêté de présentation

Il y a lieu d'écrire : "Notre Ministre de la Justice est chargé de présenter, en Notre nom, aux Chambres législatives et de déposer à la Chambre des représentants, le projet de loi dont la teneur suit :".

Article 1er (nouveau)

Il y a lieu d'indiquer, dans un article 1er nouveau, que la loi en projet règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Article 1er (devenant l'article 2)

1. Le nouvel article 748bis du Code judiciaire permet au juge de demander aux parties des conclusions de synthèse. L'article 2 du projet, qui modifie l'article 780 du même code, prévoit, à titre de sanction, que "Si une partie a omis de déposer ses conclusions de synthèse dans le délai, le juge répond alors uniquement aux moyens que la partie a invoqués dans ses dernières conclusions".

La sanction prévue paraît inadéquate : en effet, la partie qui ne remplit pas l'obligation imposée par l'article 1er n'est pas pénalisée puisque seront prises en considération les dernières conclusions ainsi que les conclusions précédentes auxquelles les dernières conclusions ne manqueront pas de se référer.

2. Il serait préférable, à l’article 748bis, de sanctionner le dépôt tardif des conclusions de synthèse en s’inspirant des articles 747 et 748 du Code judiciaire.

3. A la phrase liminaire, il y a lieu d’écrire : "Un article 748bis, rédigé comme suit, est inséré dans le Code judiciaire :".

4. Il est préférable d’écrire dans la première phrase de l’article 748bis en projet : "Le juge peut inviter les parties à prendre des conclusions de synthèse ...".

5. Dans un souci de cohérence terminologique, il est souhaitable de remplacer, dans la deuxième phrase de l’article 748bis en projet, les termes "aux conseils des parties" par les termes "aux parties".

Le texte néerlandais de cette phrase serait mieux rédigé ainsi qu’il est proposé dans la version néerlandaise du présent avis.

6. Les mots "Dans ce cas", figurant dans la troisième phrase de l’article 748bis en projet, sont inutiles et seront omis. L’on écrira, dès lors : "Ces conclusions de synthèse doivent être déposées ...".

Article 2 (devenant l’article 3)

Outre l’observation n° 2 formulée sous l’article 1er, il convient de compléter le 3° de l’article 780 du Code judiciaire plutôt que de lui ajouter un nouvel alinéa. L’article sera rédigé comme suit :

"Art. 3 L’article 780, 3°, du même code est remplacé par la disposition suivante :

"3° l’objet de la demande et la réponse aux conclusions ou aux moyens des parties, étant entendu que s’il a été fait application de l’article 748bis, le juge répond uniquement aux moyens expressément mentionnés dans les conclusions de synthèse;"".

Algemene opmerking

Het ontworpen artikel 780 van het Gerechtelijk Wetboek voorziet in een sanctie wanneer een van de partijen verzuimd heeft haar syntheseconclusie in te dienen binnen de in het ontworpen artikel 748bis van hetzelfde Wetboek vastgestelde termijn.

Men zou zich kunnen indenken dat de partijen ertoe gehouden zijn vóór de terechtzitting en binnen een welbepaalde termijn de rechter ervan op de hoogte te brengen dat ze van plan zijn bepaalde in de syntheseconclusie aangevoerde middelen te bestrijden. Indien die termijn niet in acht wordt genomen, zouden de partijen op de dag van de terechtzitting de syntheseconclusie niet meer kunnen betwisten.

Het door het ontwerp beoogde doel, te weten de rechter in staat te stellen de conclusies van de partijen gemakkelijker en sneller te onderzoeken, kan in het gedrang komen indien de mogelijkheden van de partijen om de syntheseconclusie te kritiseren niet worden beperkt; naar aanleiding daarvan zou een nieuwe discussie kunnen ontstaan waarbij de rechter de gezamenlijke conclusies in aanmerking zou moeten nemen om na te gaan of de aangevoerde kritiek gerechtvaardigd is.

De tekst van het ontwerp dient zo te worden aangevuld dat de syntheseconclusie niet leidt tot dilatoire procedures.

Onderzoek van het ontwerp

Indieningsbesluit

Men schrijve : "Onze Minister van Justitie is gelast het ontwerp van wet, waarvan de tekst hierna volgt, in Onze naam aan de Wetgevende Kamers voor te leggen en bij de Kamer van volksvertegenwoordigers in te dienen :".

Artikel 1 (nieuw)

In een nieuw artikel 1 dient te worden vermeld dat de ontworpen wet een aangelegenheid regelt als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Artikel 1 (dat artikel 2 wordt)

1. Het nieuwe artikel 748bis van het Gerechtelijk Wetboek stelt de rechter in staat de partijen te verzoeken een syntheseconclusie in te dienen. Artikel 2 van het ontwerp, dat artikel 780 van hetzelfde Wetboek wijzigt, stelt de volgende sanctie in : "Heeft een partij nagelaten tijdig een syntheseconclusie neer te leggen, dan antwoordt de rechter alleen op de middelen die de partij in haar laatste conclusie heeft voorgedragen".

De ingestelde sanctie lijkt niet geschikt : de partij die niet voldoet aan de in artikel 1 opgelegde verplichting wordt immers niet gestraft, aangezien de laatste conclusie

alsmede de vorige conclusies waarnaar in de laatste conclusie zeker zal worden verwezen, in aanmerking zullen worden genomen.

2. Het zou verkieslijk zijn in artikel 748bis het niet tijdig overleggen van de syntheseconclusie te sanctioneren naar het voorbeeld van de artikelen 747 en 748 van het Gerechtelijk Wetboek.

3. In de inleidende zin schrijve men : "In het Gerechtelijk Wetboek wordt een artikel 748bis ingevoegd, luidende :".

4. De eerste zin van het ontworpen artikel 748bis zou beter worden geredigeerd als volgt : "De rechter kan de partijen verzoeken een syntheseconclusie te nemen, waarin met uitsluiting van elk nieuw middel of argument, alle middelen en argumenten moeten worden overgenomen die vervat zijn in de eerste conclusie en de aanvullende conclusies en die worden gehandhaafd.".

5. Met het oog op de terminologische samenhang is het wenselijk in de tweede zin van het ontworpen artikel 748bis de woorden "aan de raadslieden van de partijen" te vervangen door de woorden "aan de partijen". Bovendien zou de zin beter als volgt worden gesteld : "Die beslissing wordt bij gerechtsbrief ter kennis van de partijen gebracht uiterlijk twee maanden voor de datum vastgesteld voor de pleidooien".

6. De woorden "In dit geval", die voorkomen in de derde zin van het ontworpen artikel 748bis, dienen als overbodig te vervallen. Bijgevolg schrijve men : "Die syntheseconclusie moet worden ingediend uiterlijk 15 dagen voor de terechtzitting".

Artikel 2 (dat artikel 3 wordt)

Afgezien van opmerking nr. 2 die gemaakt is onder artikel 1, dient onderdeel 3° van artikel 780 van het Gerechtelijk Wetboek te worden aangevuld, veeleer dan er een nieuw lid aan toe te voegen. Het artikel dient als volgt te worden gesteld :

"Art. 3 Artikel 780, 3°, van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :

"3° het onderwerp van de vordering en het antwoord op de conclusies of op de middelen van de partijen met dien verstande dat, indien artikel 748bis is toegepast, de rechter alleen antwoordt op de uitdrukkelijk in de syntheseconclusie vermelde middelen;"".

La chambre était composée de

Messieurs J.-J. STRYCKMANS, président,
de Heren voorzitter,

Y. KREINS, conseillers d'Etat,
P. QUERTAINMONT, staatsraden,

F. DELPEREE, assesseurs de la section de législation,
J.-M. FAVRESSE, assessoren van de afdeling wetgeving,

Madame J. GIELISSEN, greffier assumé,
Mevrouw toegevoegd griffier.

Le rapport a été présenté par Mme P. VANDERNACHT, auditeur adjoint. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par M. A. LEFEBVRE, référendaire adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. J.-J. STRYCKMANS.

De kamer was samengesteld uit

Het verslag werd uitgebracht door Mevr. P. VANDERNACHT, adjunct-auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de H. A. LEFEBVRE, adjunct-referendaris.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. J.-J. STRYCKMANS.

LE GREFFIER - DE GRIFFIER,

J. GIELISSEN

LE PRESIDENT - DE VOORZITTER,

J.-J. STRYCKMANS